

KANDIDATNUMMER 3206

Sidetall 1 av 3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III
Skriftlig eksamen
4 timer

Den internasjonale sommerskole
Universitetet i Oslo
2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

Dialektene i Norge har en ^{storskilt} ~~storskilt~~ høy status sammenliknet med andre nordiske land. Nordmenn er vant til å bruke sin egen dialekt i de fleste situasjoner og de er stolt av den.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

Det finnes ikke et normert talemål her i Norge. Noen dialekter har likevel høyere status enn andre, men vi har heller ikke en norsk uttaleordbok.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

~~Fordi det er viktig i hovedstaden~~ ~~hvorfor~~ ~~hovedstaden~~ er stedet hvor den politiske, kulturelle og kulturelle eliten bor i og det regnes at elitens språk har den høyeste statusen.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

Folk som kom til Oslo prøvde å forandre sin dialekt så godt de kunne, fordi oslodialekten hadde en høy status og de ble redd av hvis de brukte sin egen dialekt.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

I 1970-årene ble satt i gang ^{disseusloven om} miljøkampen, ^{medlemskap} levetidskampen, Norges i EU, oljekamp, kampen for samenes rettigheter og kampen mot framflytting og sentralisering.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

Folk begynte å være mer stolt av sine dialekter og det var mer oppmerksomhet mot ^{oslodialekten} danskaus. Folk ble oppfordret til å bruke sin egen dialekt.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Arne Torp mener at dialektene fra dalene på Østlandet er truet og ^{de kan forsvinne} kan er også redd for ^{de kan forsvinne} bødialektene i Telemark og Hallingdals og Valdres' dialekter.

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

Han snakker om en mental urbanisering og han mener at de nye generasjonene bor og lever annerledes. Folk flest bor i boligfeltet og de kommuniserer med bifolk som har bilmål og dette har innflytelse over ens egen dialekt.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Boka inneholder 14 intervjuer med kjente nordmenn som er stolte av sine dialekter og liker å bruke dem.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Det er viktig at man liker sin dialekt og at man bestemmer seg for å bruke den fordi det er dialekten som viser hvem en er og hvor en kommer fra.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skruer Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av sammen* med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

Fordi gjennomsnittsnordmannen pleier å sjekke sin mobil- eller smarttelefon 150 ganger i døgnet og dette ^{forstyrre} ~~forstyr~~ bruk av telefonen forstyrrer parforholdet og nattesøvnen

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Fordi Lars begynte å bruke sin mobiltelefon mindre enn han gjorde før. Dessom ble han mer tilgjengelig pappa.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Fordi han mener at det er vanlig for noen folk å være skeptiske til nye fenomener og at det er ikke teknologiens skyld men folks moral.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Lars påstår at generasjonen som han tilhører til, skal være mot den utstrakte teknologibruken mer kritisk og at den skal stille mer spørsmål når det gjelder innvirkninger og nye ting.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, hvis han elsket sin mobil mer enn han
han svarte at han likte sin mobil mer enn han
ikke

2. Generasjonen over 30 år er den siste generasjonen som kanskje
noen gang var uten internet

3. Boken Logg av påstår at mobilbruken hadde gått for langt
og at det er en god idé at folk ble å være mer oppmerksom på mobilbruken
og teknologibruken

4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien har folk vært skeptiske
til nye fenomener

5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke er forstyrret av
andre enn ungene sine. Det vil si at han føler seg som
en bedre pappa når han tilbringer mer
tid med ungene sine.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om hans pappa egentlig elsket sin mobil høyere enn ham

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensningen av folks teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet blir forstyrrer.

D. Ordlagning

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrrende / forstyrrer
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflektet, reflekterende

en overdrivelse	å overdrive overdrive	overdreven
en begrensning	å begrense	begrenset
en kritikk	å kritisere	kritisk

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode ideene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode ideer ?
4. Dette er den beste ideen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg vilte forstå ulike dialekter bedre hvis
jeg - forstå
jeg hadde mer kontakt med flere
jeg - ha
personer som snakker dialekt.

2. I det siste har jeg lyttet mye på lydbøker.
jeg - lytte

For et år siden har jeg aldri gjort det.
jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke på meg

du – ikke – høre

da jeg hadde foredraget mitt i går?
jeg holde

4. Han sier at han aldri vil spille dataspill igjen,

han – aldri – spille

for han hadde en negativ opplevelse med dataspill
han ha

i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) han ble usikker selv om spørsmålet var ikke direkte overraskende

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende likevel ble han usikker

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) ~~De ansatte blir alltid forstyrret~~ Bedrifter kjører mobilfrie møter fordi de ansatte alltid blir forstyrret.

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret derfor kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) ~~De ansatte blir alltid forstyrret~~ De ansatte blir alltid forstyrret, så bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Do not write
in this space

Oppgave 4

Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem

Ibsens *Et dukkehjem* er en av hans mest kjente skuespill. Det var nemlig dette samfunds-dramaet som førte til Ibsens internasjonale gjennombrudd og annerkjennelse som grunnleggeren av det moderne dramaet.

Stykket "*Et dukkehjem*" leide opp til tankene av en periode som hadde forårsaket store forandringer i samfunnslivet, litteraturen og åndslivet. Navnet på denne perioden er "Det moderne gjennombrudd" og den satte sitt preg på både Skandinavia og Europa gjennom årene fra 1860-70 til 1890. Blant annet ble begrepet "Det moderne gjennombrudd" innført av den danske kritiker og litteraturforskeren Georg Brandes. Han satte i gang denne bevegelsen da han holdt sine forelesninger om "Hovedstrømningene innenfor litteraturen i den 19. århundre" ved Københavns Universitet i 1871. Tankene og ideologien til Georg Brandes ble påvirket i en stor grad av datidens store filosofer.

For eksempel Søren Kierkegaards eksistensielle spørsmål, Nietzsches idé om "overmennesket" og sist men ikke minst Charles Darwins lære om artenes opprinnelse og naturlig utvalg. Alle disse ideer sammen med de filosofiske strømninger til naturvidenskapen, realismen, determinismen, positivismen og radikalismen spredte seg med rask hast blant det moderne gjennombrudds ~~men~~ forfattere. Georg Brandes påsto at litteraturen skulle være mer ^{sikarp} ~~realistisk~~ og samfunnskritisk. I tillegg mente han at litteraturen skulle ta opp aktuelle problemer i samfunnet og sette dem under offentlig debatt. Mange av disse problemene var knyttet til ekteskapet, kvinnens stilling i samfunnet, fattigdom, store klasseforskjeller, mannens ~~sexuelle~~ ^{sexuelle} dobbelt moral innenfor ekteskapet og retten til fritt valg. Dessuten var det også noen forfattere som

Do not write
in this space

drøftet tabu temaene om dødshjelp, prostitusjon, incest og selvmord.

I Norge var det en rekke forfattere som oppfylte Georg Brandes' kravene. Noen av de mest kjente er Bjørnstjerne Bjørnson, Ibsen, Jonas Lie, Alexander Kjelland, Amalie Skram og ~~Carl Høgstad~~ Arne Garborg. ~~Ibsen~~ ^{hvis} ~~litt~~ ^{etter} fulgte. Det moderne gjennombrudd's tanker og et godt eksempel på det er nemlig stykket "Et dukkehjem". Nora bor i et illusionert "dukkehjem" hvor alt ser bra ut på overfladen. Men i dette øyeblikket da Torvald avdekker hennes hemmelighet og får vite om hennes løn innser hun at hennes ekteskap med ham er bygd på løgn. Han blir sint og det viser seg at han er bare interessert i seg selv og det er uventet at han kommer vende punkt da bestemmer seg Nora seg å forlate ham og sine barn for å finne seg selv. Det var utenkkelig å gjøre det på den tiden, men Ibsen skapte at det var et stort problem med kvinners valgfrihet og han satte lys på kvinnesaken med dette stykket. På den annen side har vi også Amalie Skram som kritiserte ekteskapet som en institusjon og drøftet kvinners undertrykte stilling i ekteskapet i sine verk. Avslutningsvis kan vi si at det er ingen tvil om at "Et dukkehjem" sammen med det moderne gjennombrudd' hadde en stor svært stor rolle i samfunnets tanker og oppfatninger om kvinners stilling. I dag fortsetter "Et dukkehjem" å være et veldig populært og aktuelt drama over hele verden, og det finnes mange ~~ford~~ ^{påfallende} som det er også ~~å se~~ ^{å se} at det fins mange kvinner i dag som gjenetegner seg i Ibsens kvinnelige skikkelser ikke bare fra "Et dukkehjem", men også fra andre verk som for eksempel "Fruen fra havet".